

Den värmländska kompetensförsörjningen

Värmland 2022

Ansvarig verksamhet	Regional utveckling
Kontakt	Ulrica Matthed Bergström, strateg kompetensförsörjning Britta Zetterlund Johansson, strateg kompetensförsörjning
Datum	2022-09-28
Diarienummer	RUN/220095
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

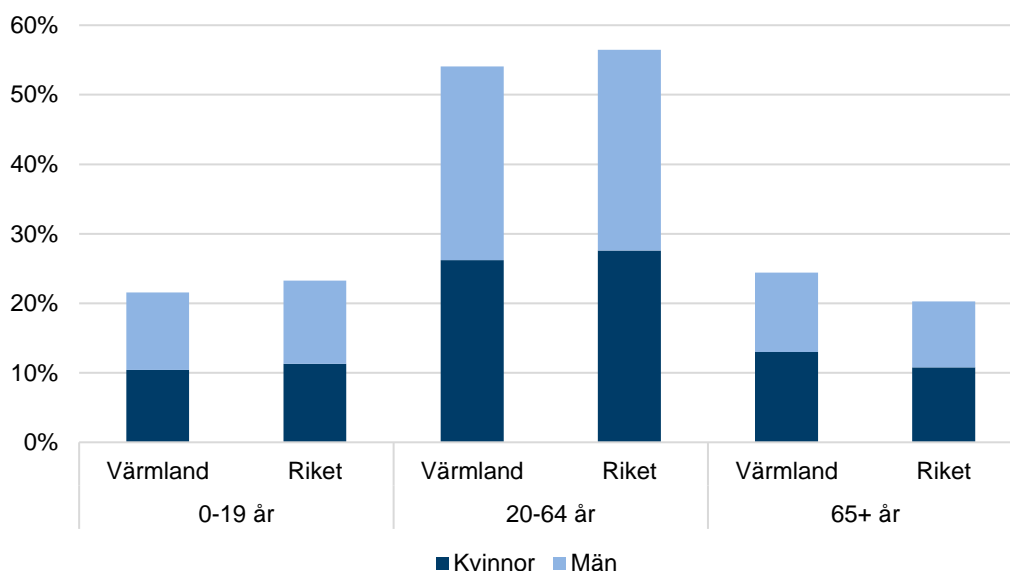
Innehåll

Befolkning 2021 – 2040	4
Gymnasiebehörighet	7
Andel behöriga lärare	9
Ämnesinriktning gymnasiet.....	10
Genomströmning gymnasiet.....	11
Avbrott gymnasiet.....	12
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)	13
Övergång till eftergymnasial utbildning	17
Utbildningsnivå	18
Sysselsättning	21
Arbetslöshet.....	22
Köns- och åldersfördelning per bransch.....	26

Befolkning 2021 – 2040

Statistiska centralbyrån (SCB) tar årligen fram en befolkningsframskrivning som baseras på antaganden om barnafödande, dödlighet samt flyttningar. Dessa antaganden har i sin tur baserats på hur utvecklingen sett ut under de senaste nio åren i länet och riket. Allt annat lika, så ser SCB att befolkningen kommer att utveckla sig så här till 2040.

Viktigt att komma ihåg är att en befolkningsframskrivning inte är någon sanning om framtida befolkningsutveckling, utan en prognos främst baserad på de senaste årens utveckling i regionen och utvecklingen i riket som helhet. Störst osäkerhet i prognosen råder kring antalet personer som invandrar till Sverige, eftersom det till stor del är beroende av förhållanden i vår omvärld samt invandringspolitiska beslut. Vi ser till exempel en minskande invandring under de senaste åren på grund av en striktare invandringspolitik i Sverige, och coronapandemin har ytterligare begränsat rörelsefriheten i världen. En minskad invandring påverkar Värmlands befolkningsutveckling stort, eftersom länets folkökning under lång tid drivits av invandringen.

Figur 1: Befolkningen i Värmland och riket efter kön och ålder, 2021
(Källa: SCB)

Detta diagram visar hur befolkningsstrukturen i Värmland skiljer sig från riket som helhet. Befolkningen är indelad efter kön och efter åldersgrupperna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre.

Värmland har en lägre andel av befolkningen som är 0-19 och 20-64 år, men en större andel som är 65 år eller äldre. Kombinationen av en lägre andel i arbetsför ålder och en större andel äldre kan påverka regionens försörjningsbörda negativt, då det är färre som arbetar och genom inkomstskatten finansierar välfärden och fler som nyttjar den genom omsorg, sjuk- och hälsovård.

Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
0-19	Kvinnor	29 486	27 805	-1 681	-5,7%
	Män	31 541	29 560	-1 981	-6,3%
	Samtliga	61 027	57 365	-3 662	-6,0%
20-64	Kvinnor	74 276	70 897	-3 379	-4,5%
	Män	78 816	74 875	-3 941	-5,0%
	Samtliga	153 092	145 772	-7 320	-4,8%
65+	Kvinnor	36 793	39 410	2 617	7,1%
	Män	32 284	36 812	4 528	14,0%
	Samtliga	69 077	76 222	7 145	10,3%
Totalt	Kvinnor	140 555	138 112	-2 443	-1,7%
	Män	142 641	141 247	-1 394	-1,0%
	Samtliga	283 196	279 359	-3 837	-1,4%

Tabell 1: Befolkningsförändringar i Värmland 2021-2040, per åldersgrupp och kön
(Källa: SCB)

Denna tabell visar befolkningen i Värmland sista december 2021 samt den förväntade befolkningen 2040 efter åldersgrupp och kön. En total minskning av befolkningen till 2040 prognostiseras till 1,4 procent. Befolkningen i arbetsför ålder förväntas minska med strax under fem procent, medan barn och unga förväntas minska med sex procent. Befolkningen 65 år och äldre förväntas däremot öka med drygt tio procent.

Den förväntade befolkningsutvecklingen är ganska likartad mellan könen när vi ser på barn och unga och den arbetsföra befolkningen, men skiljer sig åt bland de äldsta i länet. Bland invånarna som är 65 år och äldre förväntas en dubbelt så stor ökning av antalet män jämfört med antalet kvinnor.

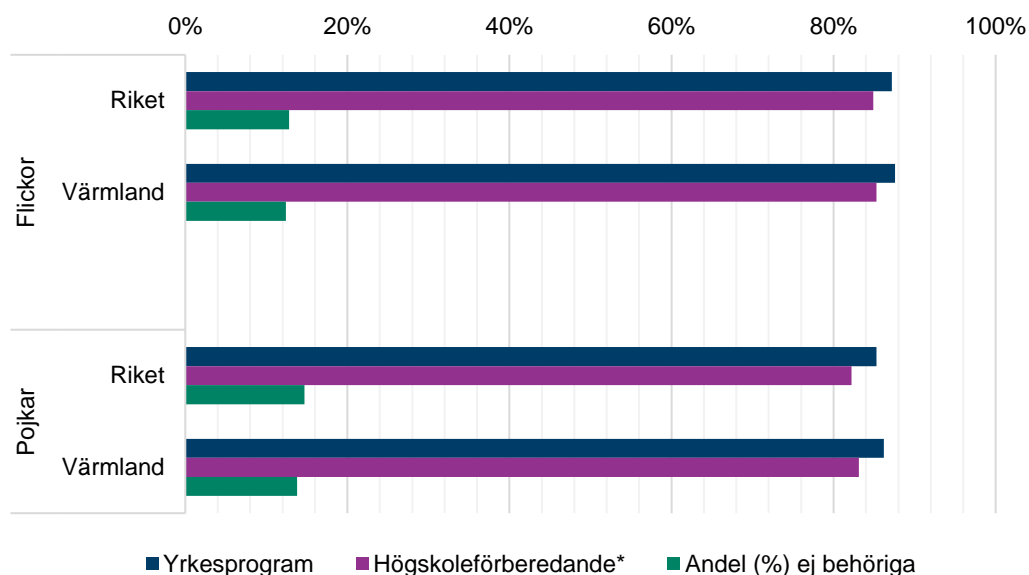
Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
65-69 år	Kvinnor	8 683	8 154	-528	-6,1%
	Män	8 594	8 248	-346	-4,0%
	Samtliga	17 277	16 402	-875	-5,1%
70-74 år	Kvinnor	8 782	8 281	-501	-5,7%
	Män	8 605	8 489	-116	-1,3%
	Samtliga	17 387	16 770	-617	-3,5%
75-79 år	Kvinnor	8 023	7 796	-227	-2,8%
	Män	7 421	7 693	272	3,7%
	Samtliga	15 444	15 489	45	0,3%
80-84 år	Kvinnor	5 285	6 488	1 203	22,8%
	Män	4 219	6 028	1 809	42,9%
	Samtliga	9 504	12 516	3 012	31,7%
85-89 år	Kvinnor	3 620	4 997	1 377	38,0%
	Män	2 355	4 101	1 746	74,1%
	Samtliga	5 975	9 098	3 123	52,3%
90-94 år	Kvinnor	1 822	2 962	1 140	62,6%
	Män	891	2 020	1 129	126,7%
	Samtliga	2 713	4 982	2 269	83,6%
95+ år	Kvinnor	578	997	419	72,5%
	Män	199	463	264	132,7%
	Samtliga	777	1 460	683	87,9%

Tabell 2: Befolkningsförändringar i Värmland 2021-2040, åldersgruppen över 65 år
(Källa: SCB)

I tabellen på föregående sida såg vi att gruppen 65 år och äldre som helhet förväntas öka med 10,3 procent till 2040, men om vi tittar närmare så ser vi en del viktiga skillnader mellan åldersgrupperna och mellan kvinnor och män. Befolkningen 65-74 år förväntas minska till 2040, och antalet kvinnor förväntas minska mer än antalet män. I åldersgruppen 75-79 år förväntas antalet kvinnor också minska, medan antalet män förväntas öka nästan lika mycket, vilket sammantaget ger endast en marginell ökning. I de äldre grupperna ser vi dock stora förväntade ökning, och överlag förväntas antalet män öka mer än antalet kvinnor. Detta sammantaget ger en prognosticerad ökning med drygt sju procent av antalet kvinnor 65 år och äldre, och en ökning med 14 procent av antalet män.

Vad gäller den påverkan på försörjningsbördan som kan bli en effekt av att andelen av befolkningen i arbetsför ålder minskar så skulle detta kunna lindras något genom att fler fortsätter arbeta efter att de fyllt 65 år. Dessvärre ser inte detta ut att kunna lindra försörjningsbördan i Värmland, eftersom även befolkningen 65-74 år minskar. Problemet med försörjningsbördan kan alltså förvärras ytterligare när man tittar närmare på åldersfördelningen i gruppen 65+ i och med att de allra äldsta, de som generellt sett är i störst behov av hälso- och sjukvård, ökar stort.

Gymnasiebehörighet

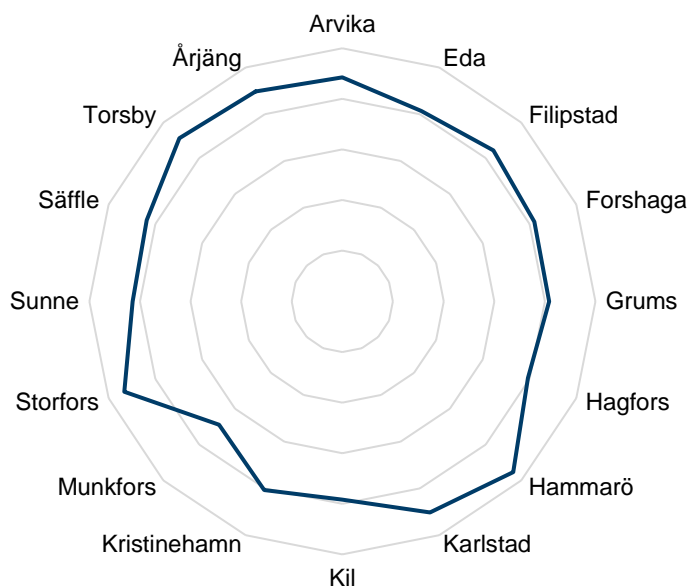
Figur 2: Behörighet till gymnasieskolan, läsåret 2020/21

(Källa: Skolverket)

*Andelen behöriga till högskoleförberedande program har beräknats som ett snitt av andelen behöriga till estetiskt program, ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapliga program och naturvetenskapligt och tekniskt program.

Eftersom yrkesprogram har lägst antagningsbetyg så är andelen behöriga till yrkesprogram + andelen ej behöriga = 100 procent av eleverna.

När det gäller andelen elever som gick ur grundskolan med gymnasiebehörighet läsåret 2020/21 så ligger Värmlands län något högre än riket som helhet, både för yrkesprogram och högskoleförberedande program och både för flickor och pojkar. Det är en större andel flickor som går ur grundskolan med gymnasiebehörighet än pojkar, både i Värmland och på riksnivå.

Figur 3: Skillnad i gymnasiebehörighet, läsåret 2020/21
(Källa: Skolverket)

Det ser väldigt olika ut med gymnasiebehörigheten i de värmländska kommunerna. I diagrammet ovan är gymnasiebehörigheten lägst i den mittersta cirkeln (0 %) och högst längst ut (100 %), och varje cirkel är 20 procent. Vi kan tyvärr inte visa skillnaderna mellan flickors och pojkars gymnasiebehörighet eftersom små värden i vissa kommuner gör att siffrorna inte blir jämförbara.

Andel behöriga lärare

Värmlands län noterade en svag nedgång i lärarbehörighet under förra läsåret till 73 procent, vilket är över snittet för hela landet.

Kommun	2021/22	2020/21	Förändring (procent- enheter)	
Storfors	88%	86%	↑	2%
Hammarö	83%	83%	→	0%
Forshaga	80%	79%	↑	1%
Karlstad	79%	82%	↓	-3%
Grums	75%	77%	↓	-2%
Kil	75%	80%	↓	-5%
Arvika	74%	74%	→	0%
Säffle	70%	70%	→	0%
Hagfors	68%	68%	→	0%
Torsby	67%	69%	↓	-2%
Årjäng	67%	64%	↑	3%
Sunne	65%	63%	↑	2%
Kristinehamn	64%	69%	↓	-5%
Eda	63%	62%	↑	1%
Munkfors	54%	60%	↓	-6%
Filipstad	52%	57%	↓	-5%

Tabell 3: Andel behöriga grundskollärare i de värmländska kommunerna, oktober 2021
(Källa: SCB / Lärarförbundet)

I oktober 2021 hade motsvarande 73 procent av lärarna i grundskolan i Värmlands län lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. Länet är rankat som nummer fem bland landets 21 län.

Av de sammanlagt 2 166 heltidstjänsterna i grundskolan i Värmlands län (motsvarande 2 573 lärare) var det 1 575 som hade lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. Bland kommunerna i Värmlands län har Storfors störst andel behöriga lärare (88 %) och Filipstad lägst (52 %).

Lärarbehörigheten sjunker med minst en procentenhet i sammanlagt sju av 16 kommuner i Värmlands län. Mest anmärkningsvärda försämringar ser vi i Filipstad och Munkfors.

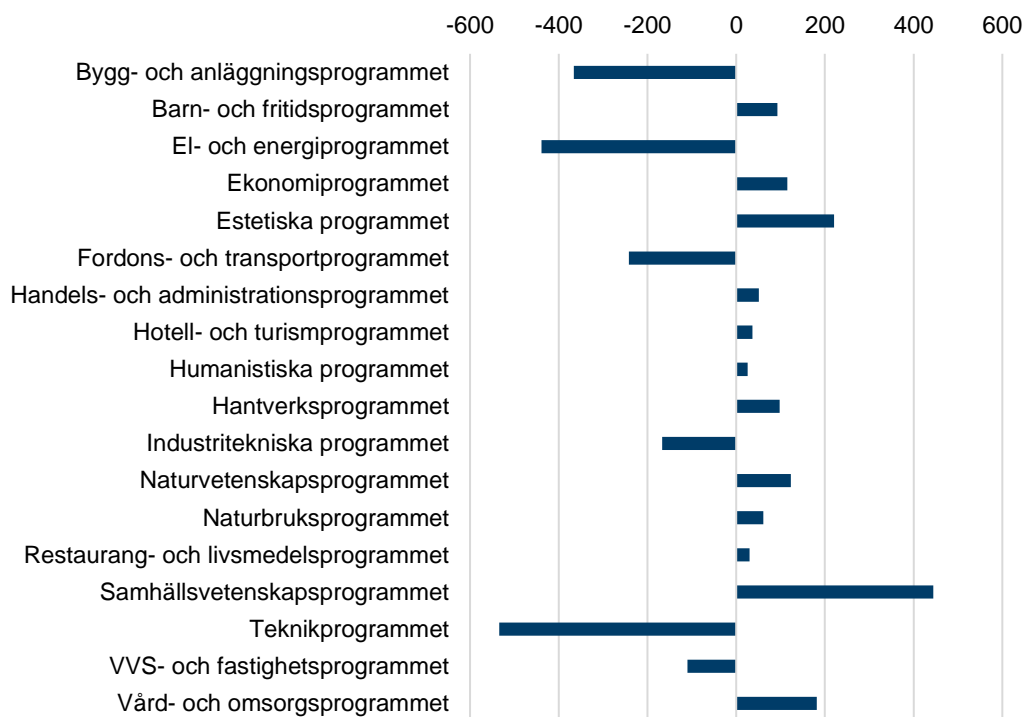
Text och diagram från Lärarförbundets årliga uppdatering¹:

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/kolla-andelen-behoriga-i-din-kommun?region=v%C3%A4rmlands-l%C3%A4n>

¹ Senast uppdaterad 31 mars, 2022

Ämnesinriktning gymnasiet

Den könsuppdelade arbetsmarknaden syns redan i unga kvinnors och mäns val till gymnasiet. De inriktningar som har en större andel kvinnor leder i många fall till kvinnodominans i motsvarande bransch på arbetsmarknaden, och likadant för män.

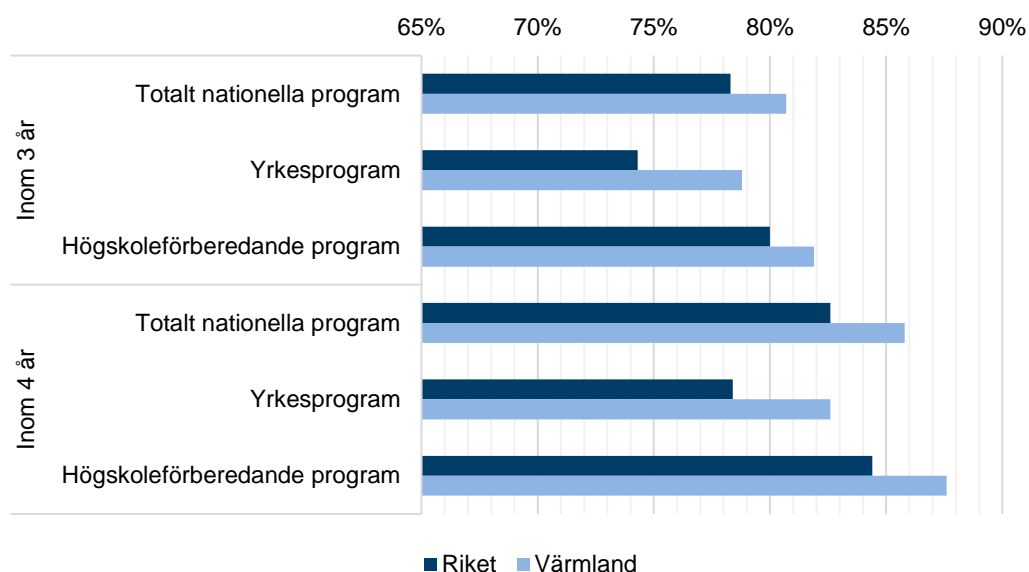
Figur 4: Mäns och kvinnors studieinriktning på gymnasiet, 2019
(Källa: SCB)

I diagrammet ovan visas utbildningar med en övertikt av män till vänster om axeln och en övertikt av kvinnor till höger om axeln. Diagrammet visar övertikt kvinnor och män i antal, enligt axeln överst i diagrammet.

Det är färre utbildningsinriktningar som har övertikt av män, men de har å andra sidan en större obalans än de med en övertikt av kvinnor. Den största obalansen finns på teknikprogrammet, som har en stor övertikt av män. Näst störst obalans är det på samhällsvetenskapsprogrammet, där det är en övertikt av kvinnor. Även på bygg- och anläggningsprogrammet och el- och energiprogrammet är det stora obalanser, med övertikt av män.

Dessa ämnesinriktningar speglar i hög utsträckning vilka branscher kvinnor och män arbetar i.

Genomströmning gymnasiet

Figur 5: Genomströmning gymnasiet, startläsåret 2017/18
(Källa: Skolverket)

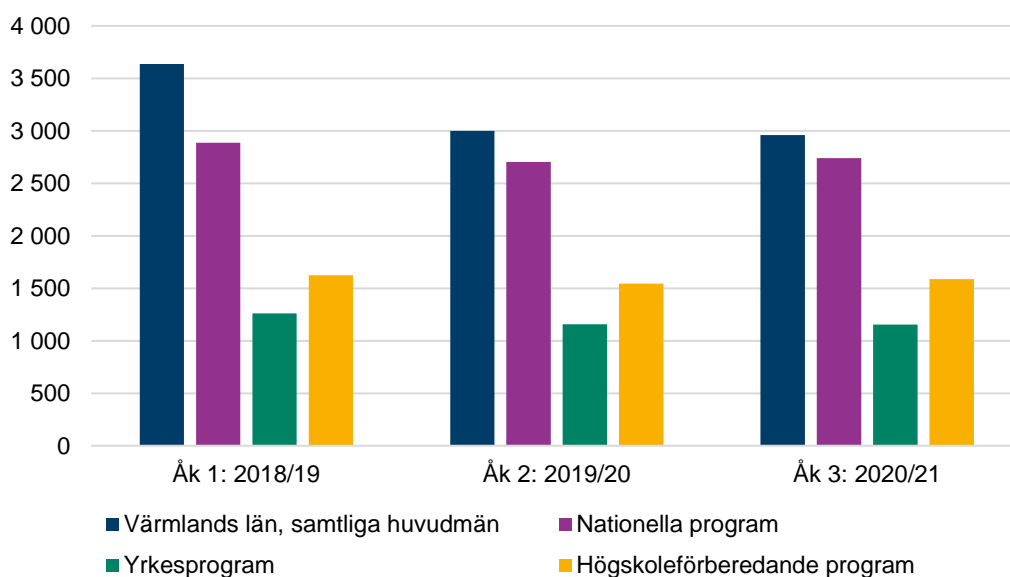
Diagrammet visar andel (%) som slutfört gymnasieprogram med examen inom tre eller fyra år. Observera att vi inte tagit med genomströmningen för introduktionsprogram, utan fokuserar på de nationella programmen. Genomströmningen är generellt högre inom de högskoleförberedande programmen än inom yrkesprogrammen.

Genomströmningen i gymnasieskolan i Värmland är genomgående högre än snittet för riket. Inom yrkesprogrammen är genomströmningen på tre år strax under 79 procent (74 procent i riket) och på fyra år knappt 83 procent (78 procent riket). Inom de högskoleförberedande programmen är genomströmningen på tre år 82 procent (80 procent riket) och på fyra år nästan 88 procent (84 procent riket).

Avbrott gymnasiet

Skolverkets statistik visar samtliga avbrott, och orsaken till att en elev försvinner ur statistiken från ett år till ett annat behöver inte nödvändigtvis bero på att hen avbrutit sina studier. Till exempel kan en elev åkt som utbytesstudent eller flyttat till annat län. Eftersom varken SCB, Skolverket eller CSN har data där en kan följa individer genom skolgången är det svårt att med säkerhet säga vart individerna tar vägen.

Här får vi visa siffror för länet. 2020 var det enligt Skolverket tre procent av nybörjare i gymnasiet som också var folkbokförda i Värmland som gjorde avbrott/studieuppehåll föregående år, vilket är samma siffra som rikssnittet. Det var 23 procent som bytte från introduktionsprogram till ett nationellt program, vilket var två procentenheter lägre än rikssnittet.

Figur 6: Förändringar i elevantal i kullen som började gymnasiet hösten 2018
(Källa: Skolverket)

Men för att se hur elevantalet förändras från ett år till ett annat kan det vara intressant att följa en kull över tre år, en förmodad gymnasieutbildning. Ser vi enbart på antalet elever och jämför hur många som började gymnasiet hösten 2018 och hur många som är kvar i oktober 2021 när mätningen görs så har totalt 19 procent av eleverna försvunnit längs vägen. Denna siffra avser samtliga huvudmän och inkluderar introduktionsprogrammen, och det största tappet sker mellan första och andra året.

Bland de nationella programmen är förändringen mycket mindre, en minskning med fem procent totalt. Yrkesprogrammen minskade elevantalet med nio procent under de här åren, och de högskoleförberedande programmen endast två procent.

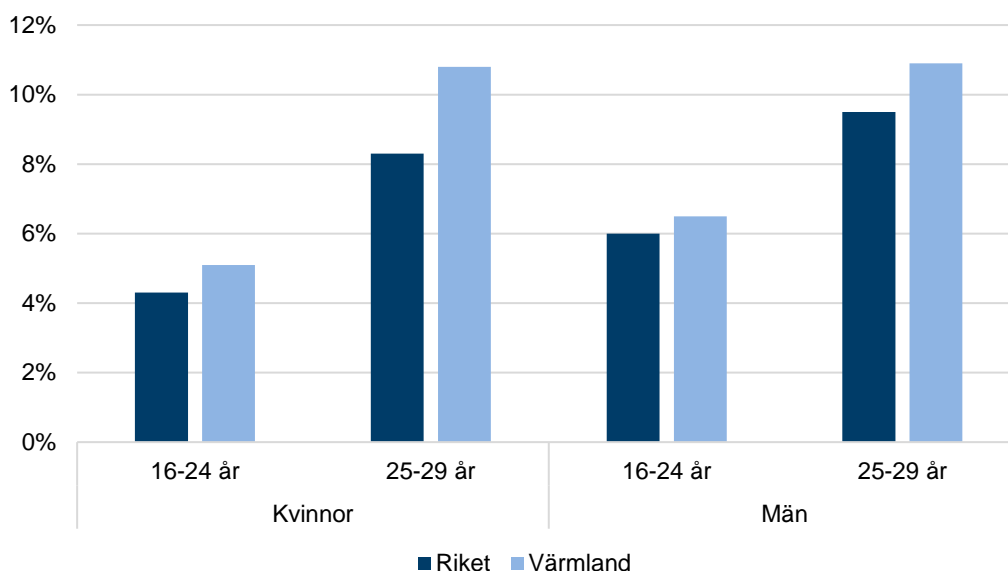
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Definitionen för unga som varken arbetar eller studerar är: Unga mellan 16-29 år som är folkbokförda i Sverige och under ett helt kalenderår:

1. Inte haft inkomster över ett basbelopp, 47 300 kr (2020)
2. Inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) UVAS-statistik bygger på underlag som innefattar hela befolkningen i åldern 16 till 29 år, inte endast ett urval, vilket gör att problem med bortfall som vid exempelvis enkätundersökningar kan undvikas.

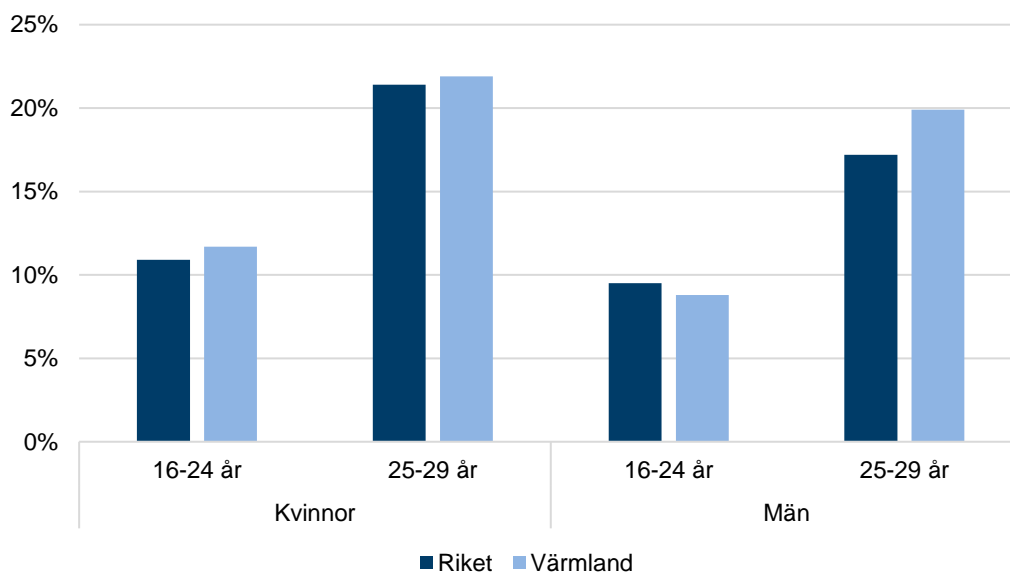
Personer som bor i Sverige men arbetar i ett angränsande land, alltså personer som vi kallar gränspendlare, är exkluderade ur statistiken på MUCF:s webbplats². För Värmlands del är det framför allt närheten till Norge som påverkar, och personer bosatta i Sverige som arbetspendlar till Norge är borträknade för alla år från och med 2007.

Figur 7: Unga som varken arbetar eller studerar 2020, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

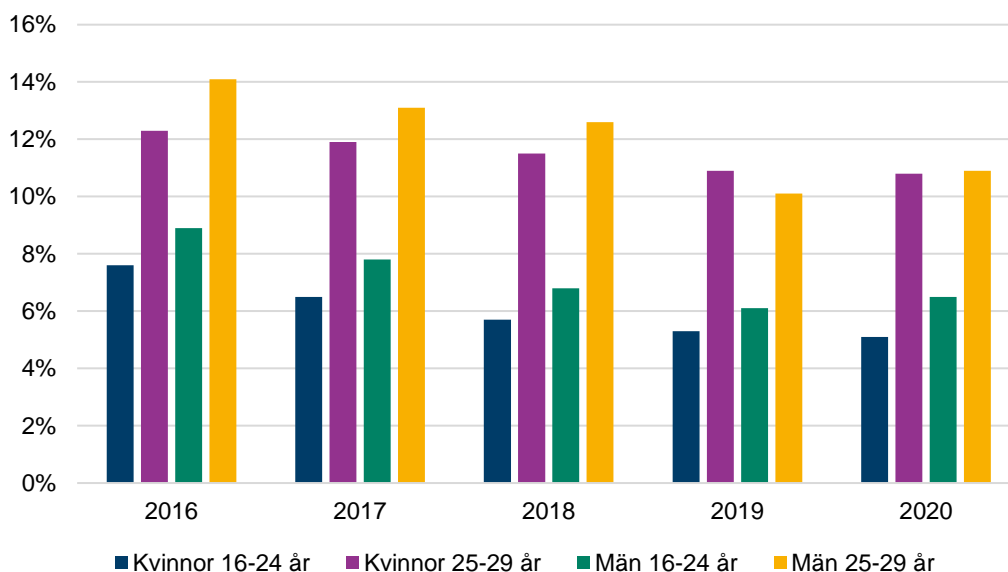
När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda i Sverige ligger Värmland över rikssnittet i samtliga grupper. Skillnaden mot riket är störst bland kvinnor 25-29 år och minst bland män 16-24 år.

² <https://www.mucof.se/verkyg/statistik-om-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar>

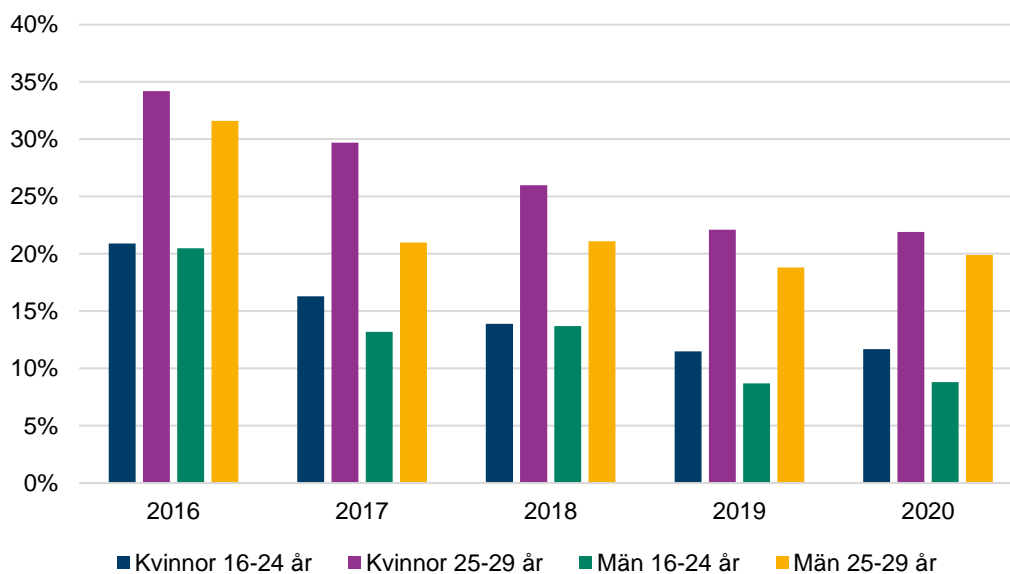
Figur 8: Unga som varken arbetar eller studerar 2020, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

När det gäller unga som är födda utanför Sverige är bilden mer blandad. Värmland ligger över riksnittet i samtliga gruppen förutom bland män 16-24 år. Skillnaderna mot riket är dock överlag mindre bland de utrikes födda unga jämfört med siffrorna för inrikes födda unga som varken arbetar eller studerar. Den största skillnaden mot riket ser vi bland män 25-29 år och minst skillnad är det bland kvinnor i samma åldergrupp.

Figur 9: Unga som varken arbetar eller studerar 2016-2020, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

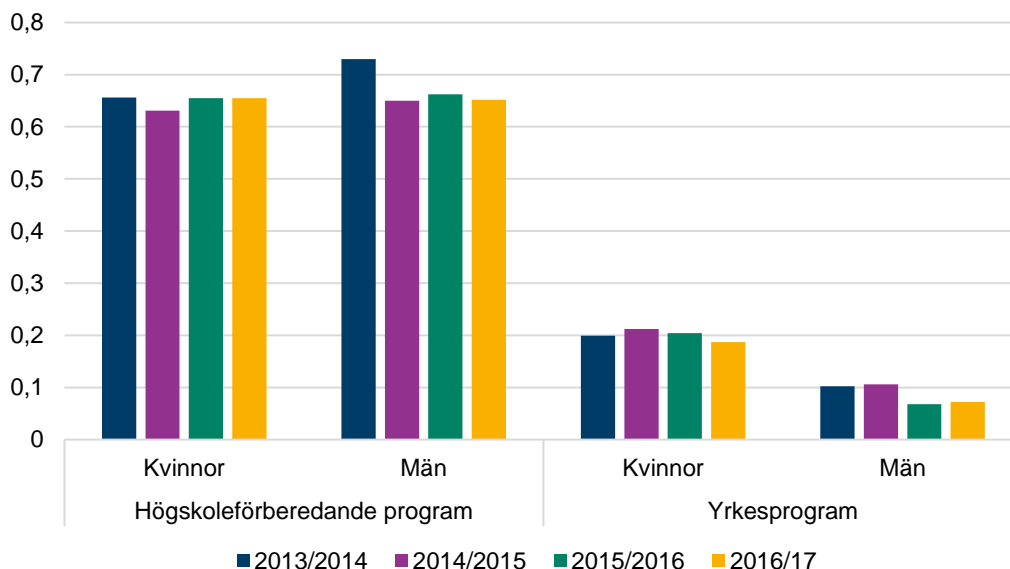
Ser vi på hur andelen inrikes födda unga som varken arbetar eller studerar har förändrats under de senaste fem åren syns en minskning i samtliga grupper. Bland inrikes födda unga kvinnor som varken arbetar eller studerar har andelen minskat med 2,5 procentenheter i den yngre gruppen och 1,5 procentenhet i den äldre gruppen. Bland män 16-24 år har andelen som varken arbetar eller studerar minskat med 2,4 procentenheter och bland män 25-29 år har andelen minskat med 3,2 procentenheter.

Figur 10: Unga som varken arbetar eller studerar 2016-2020, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Även bland utrikes födda unga i Värmland som varken arbetar eller studerar syns en minskning i samtliga grupper över de senaste fem åren. Bland kvinnor har andelen minskat med 9,2 procentenheter för kvinnor 16-24 år och 12,3 procentenheter för kvinnor 25-29 år. Bland männen har andelen minskat med 11,7 procentenheter i båda åldersgrupperna.

Övergång till eftergymnasial utbildning

Figur 11: Övergång till eftergymnasial utbildning inom tre år efter gymnasiet
(Källa: SCB)

Här tittar vi på andelen av de som avslutar gymnasiet som gått vidare till någon form av eftergymnasial utbildning inom tre år, och hur detta sett ut under de senaste fyra åren.

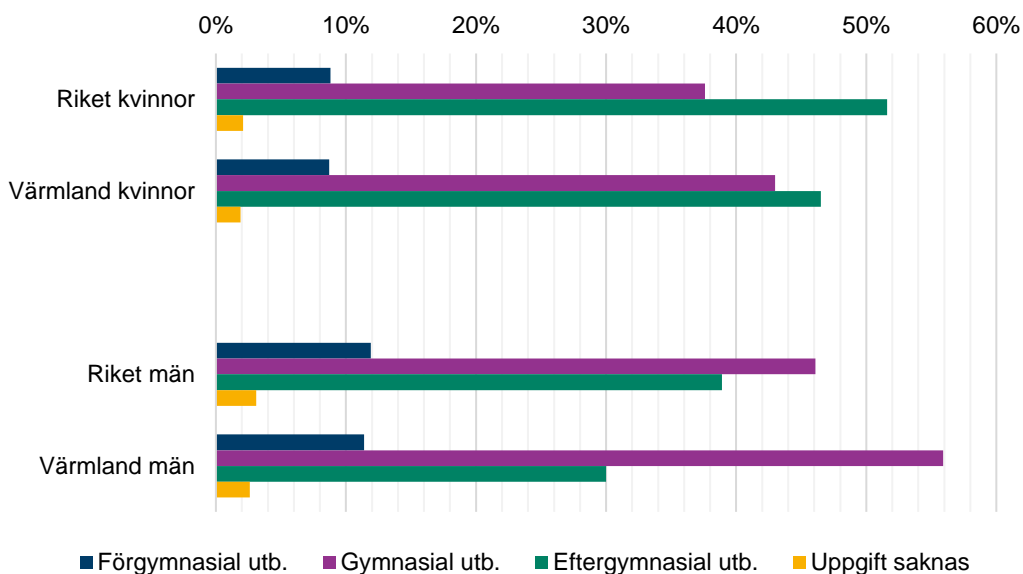
Bland kvinnor har andelen legat på 66 procent samtliga år förutom bland eleverna som gick ur gymnasiet våren 2015, då 63 procent gick vidare till eftergymnasiala studier inom tre år. Bland männen var det en större andel som läste vidare av kullen som gick ur gymnasiet våren 2014, då 73 procent gått vidare till eftergymnasiala studier inom tre år. Efterföljande år var det mellan 65-66 procent som läste vidare inom tre år.

Bland studenter som valt ett yrkesprogram på gymnasiet är det långt färre som läser vidare på högskola, men det är ju också en stor del av syftet med yrkesprogrammen – att utbilda mot konkreta, befintliga behov på arbetsmarknaden. Det är dock tydligt att en större andel kvinnor än män går vidare från yrkesprogram till en eftergymnasial utbildning.

Eftersom andelen kvinnor och män som läser vidare efter högskoleförberedande program är ungefär lika stor kan man tänka sig att ungefär lika stor andel av kvinnor och män har en eftergymnasial utbildning, men så är inte fallet. Ser vi på *antalet* kvinnor och män som läser vidare är det fler kvinnor än män, vilket också leder till att kvinnor såväl regionalt som på riksnivå har en högre utbildningsnivå än män.

Utbildningsnivå

Diagrammen för utbildningsnivå visar högsta avslutade utbildning, inte hur många som har en viss utbildning. En person som räknas in i "Eftergymnasial utbildning > 3 år" har ju även förgymnasial och gymnasial utbildning, men räknas bara i kategorin för hens högsta avslutade utbildning.

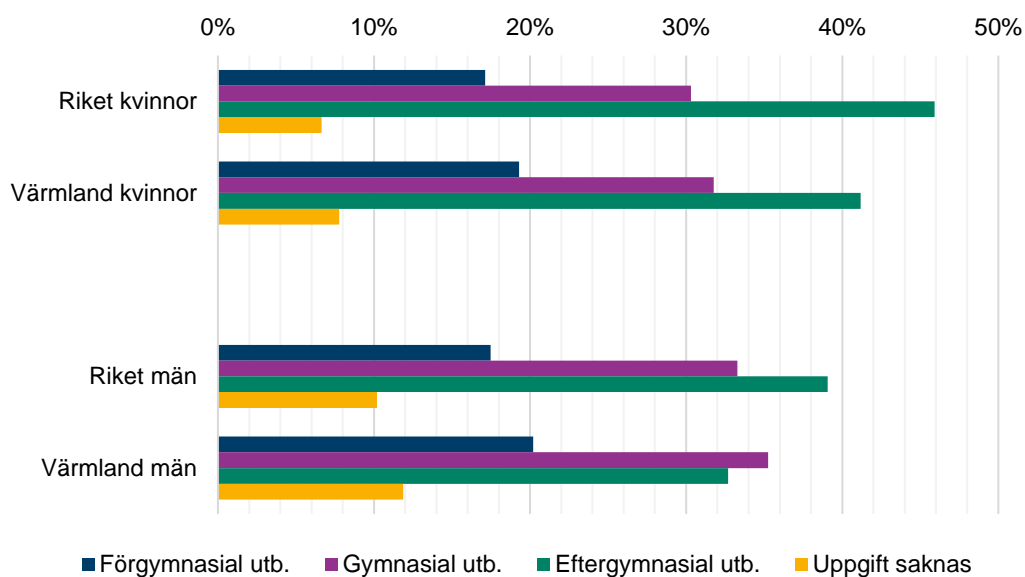

Figur 12: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, 2021
(Källa: SCB)

I Värmland är det 47 procent av alla kvinnor mellan 25-64 år vars högsta utbildning är eftergymnasial, jämfört med 52 procent av kvinnorna i riket. I Värmland är det istället 52 procent av kvinnorna mellan 25-64 år som har högst grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 47 procent i riket.

Bland samtliga män som är 25-64 år och folkbokförda i Värmland är det 30 procent vars högsta utbildning är eftergymnasial, jämfört med 39 procent i riket. Andelen män som högst har grundskole- eller gymnasieutbildning är i Värmland 67 procent, jämfört med 58 procent i riket som helhet.

Bland kvinnor mellan 25-64 år är det i både Värmland och riket två procent där uppgift om utbildning saknas, och bland männen tre procent.

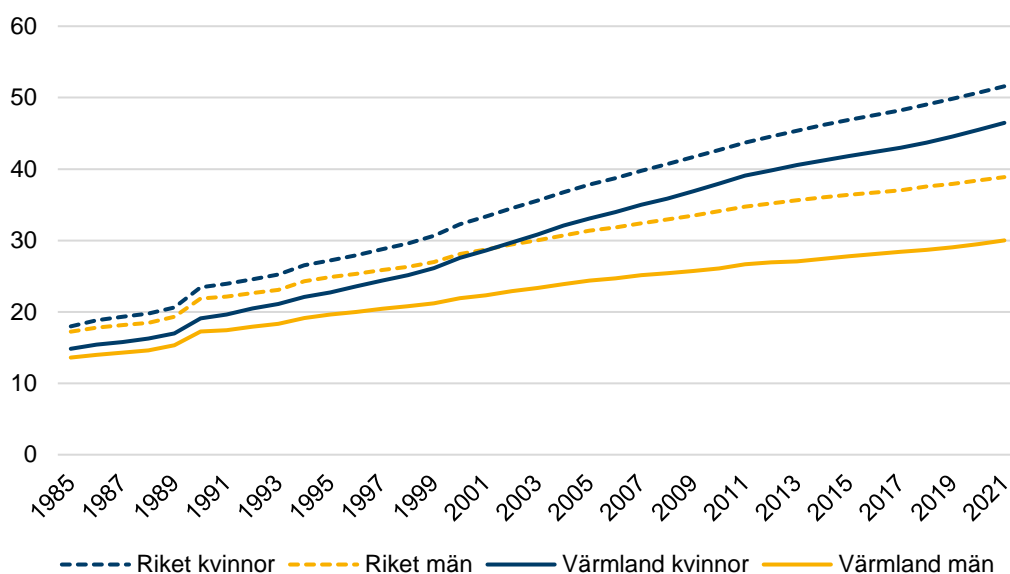

Figur 13: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, UTRIKES födda, 2021
(Källa: SCB)

Bland de utrikes födda kvinnorna mellan 25-64 år i Värmland är det 41 procent vars högsta avslutade utbildning är eftergymnasial, jämfört med 46 procent på riksnivå. I Värmland är det 51 procent av utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år som har högst en grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 47 procent i riket.

Bland utrikes födda män som är 25-64 år och folkbokförda i Värmland har 33 procent en eftergymnasial utbildning, jämfört med 39 procent i riket. Andelen som högst har grundskola eller gymnasium är i Värmland 55 procent, jämfört med 50 procent i riket som helhet.

Bland utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år är det i Värmland åtta procent där uppgift om utbildning saknas, jämfört med sju procent i riket. Bland de utrikes födda männen är det i Värmland 12 procent, jämfört med tio procent i riket.

Figur 14: Andel (%) av befolkningen 25-64 år med eftergymnasial utbildning, 1985-2021
(Källa: SCB)

När vi tittar på hur andelen av hela befolkningen mellan 25-64 år som har en eftergymnasial utbildning, inklusive forskarutbildning, har utvecklats över tid ser vi stora könsskillnader. 1985 var det ganska liten skillnad mellan andelarna kvinnor och män som hade en eftergymnasial utbildning, men under de följande 36 åren har andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökat mer än andelen män.

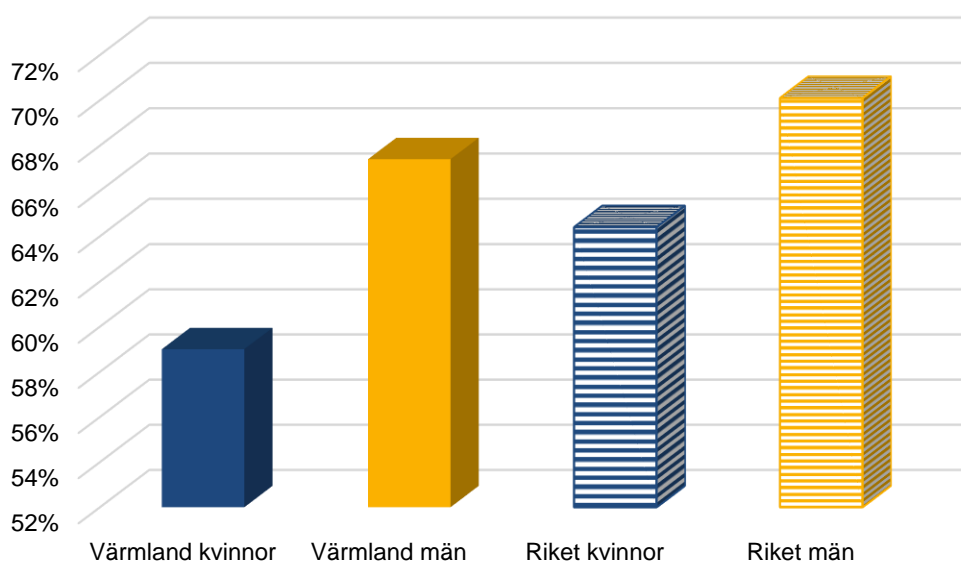
I riket ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 18 procent 1985 till 52 procent 2021. Andelen män med högre utbildning ökade från 17 procent till 39 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med nästan 34 procentenheter ökade andelen män med knappt 22 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2021 var skillnaden drygt 12 procentenheter.

I Värmland ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 15 procent 1985 till 47 procent 2021. Andelen män ökade från 14 till 30 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med nästan 32 procentenheter ökade andelen män med ungefär hälften så mycket, 16 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor än män med en eftergymnasial utbildning, men 2021 var skillnaden 16 procentenheter.

Sysselsättning

Personer som utfört minst en timmes arbete under en mätvecka, antingen som anställd, företagare eller medhjälpare i ett familjeföretag, räknas som sysselsatta. Sysselsättningsgraden visar hur stor andel av befolkningen i arbetsför ålder som är sysselsatt. När man säger befolkningen i arbetsför ålder menar man vanligtvis personer i åldern 20-64 år, men SCB:s arbetskraftsundersökningar baseras på befolkningen 15-74 år.

För att exemplifiera sysselsättningsgraden kan man tänka sig ett samhälle med totalt 130 invånare där 100 personer är mellan 15-74 år gamla och 60 personer är sysselsatta. Sysselsättningsgraden blir då 60 procent (60/100).

Figur 15: Sysselsättning per kön 2021, Värmland och riket
(Källa: SCB)

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) har sedan den 1 januari 2021 anpassats till EU:s nya ramlag vilket innebär förändringar i bland annat definitionen av sysselsatta och av urvalet. Till exempel klassas inte längre vissa långtidsfrånvarande som sysselsatta, och det har medfört en ökning av antalet personer som klassas som ej i arbetskraften 2021 jämfört med föregående år. SCB har gjort en dubbelmätning under 2021 för att kunna länka 2021 med äldre tidsserier, så på sikt kommer vi återigen att kunna se förändringar över tid³.

Värmlands sysselsättningsgrad ligger under rikets både bland kvinnor och män. 2021 var 59 procent av kvinnorna i Värmland sysselsatta, jämfört med 64,4 procent på riksnivå. Bland männen var det i Värmland 67,4 procent sysselsatta jämfört med 70,1 procent i riket som helhet.

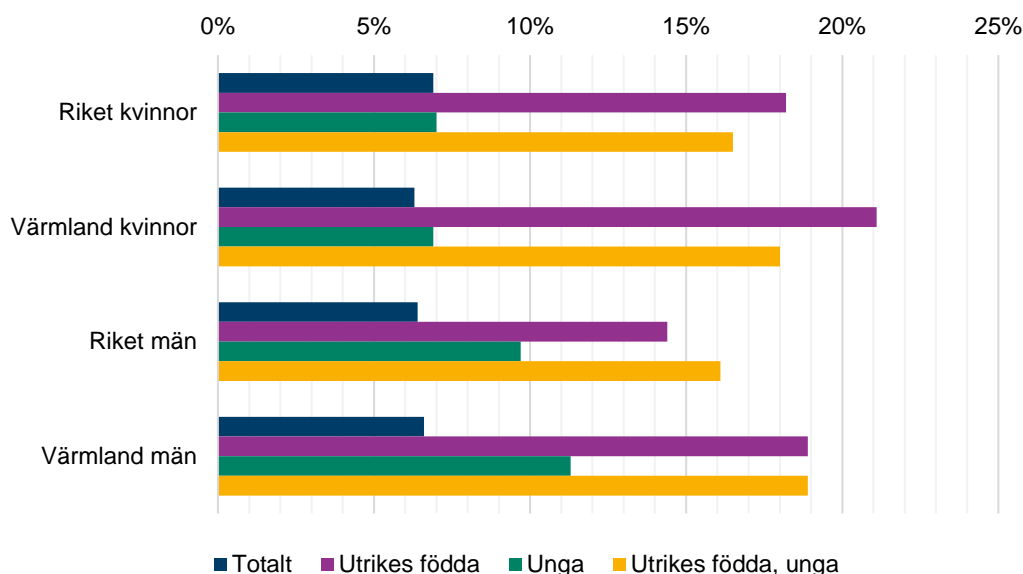
Sysselsättningsgraden baseras på de individer som är registrerade som förvärvsarbetande i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. De flesta som arbetspendlar över en landsgräns registreras inte som förvärvsarbetande, vilket innebär att sysselsättningen i regioner som har en högre gränspendling underskattas. När gränspendlarna inkluderades 2017 (senast vi fick data från norska Statistisk Sentralbyrå, SSB) visade det sig att den värmländska sysselsättningen underskattades med ungefär två procentenheter.

³ <https://scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/produktrelaterat/aktuellt/information-om-inforande-av-ny-ramlag-2021-i-aku/>

Arbetslöshet

Arbetslöshet kan uttryckas som antalet arbetslösa och som andelen arbetslösa av den registrerade arbetskraften. Arbetslöshet mäts alltså inte mot befolkningen i arbetsför ålder som sysselsättningsgraden utan mot det totala antalet sysselsatta och arbetslösa personer i befolkningen.

För att sätta arbetslöshetsmättet i ett sammanhang kan man tänka sig ett samhälle med 100 personer i arbetsför ålder. 60 personer är sysselsatta och 20 personer är arbetslösa. Arbetslösheten uppgår då till 25 procent (20/80).

Figur 16: Arbetslöshet som andel av den registrerade arbetskraften, augusti 2022
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Samtliga grupper jämförs som andel av den registrerade arbetskraften (antal sysselsatta + arbetslösa). I Arbetsförmedlingens månadsstatistik ingår alla inskrivna arbetslösa mellan 16-64 år.

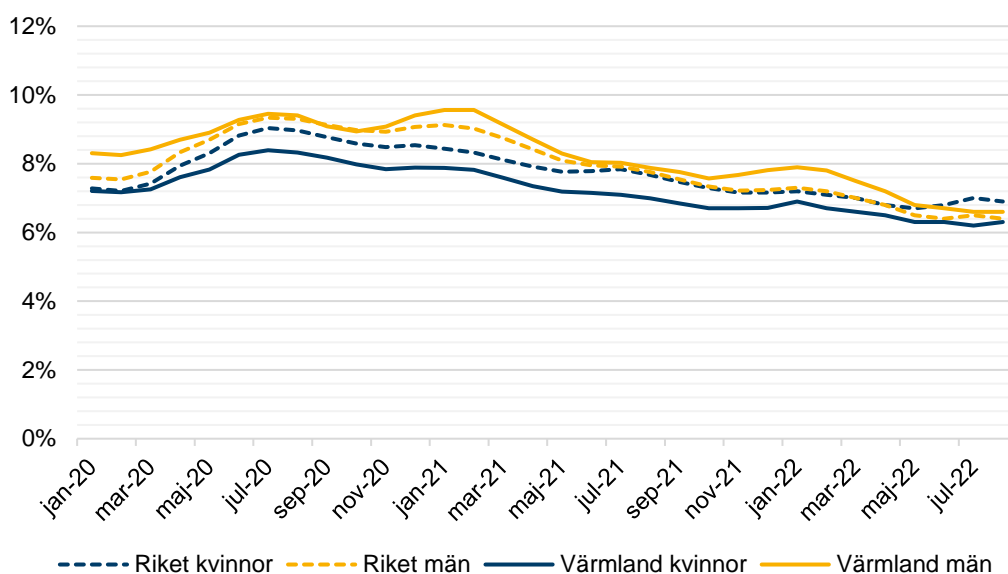
Ser vi på arbetslösheten i augusti 2022 så ligger Värmland under riksnittet bland samtliga kvinnor och bland unga kvinnor mellan 18-24 år, men över riksnittet i övriga grupper.

I **hela befolkningen** var arbetslösheten 6,9 procent bland kvinnor och 6,4 procent bland män på riksnivå. I Värmland var arbetslösheten bland kvinnor 6,3 procent och bland männen 6,6 procent.

I riket var 18,2 procent av de **utrikes födda** kvinnorna i arbetskraften arbetslösa och 14,4 procent av männen. Bland utrikes födda kvinnor i Värmland var arbetslösheten 21,1 procent och bland männen 18,9 procent.

Bland **unga 18-24** år var arbetslösheten 7,0 procent bland kvinnorna på riksnivå och 9,7 procent bland männen. Bland de värmländska unga kvinnorna var arbetslösheten 6,9 procent och bland männen 11,3 procent.

Bland **unga som är utrikes födda** var arbetslösheten 16,5 procent bland kvinnorna och 16,1 procent bland männen i riket. I Värmland var 18,0 procent av kvinnorna och 18,9 procent av männen arbetslösa.

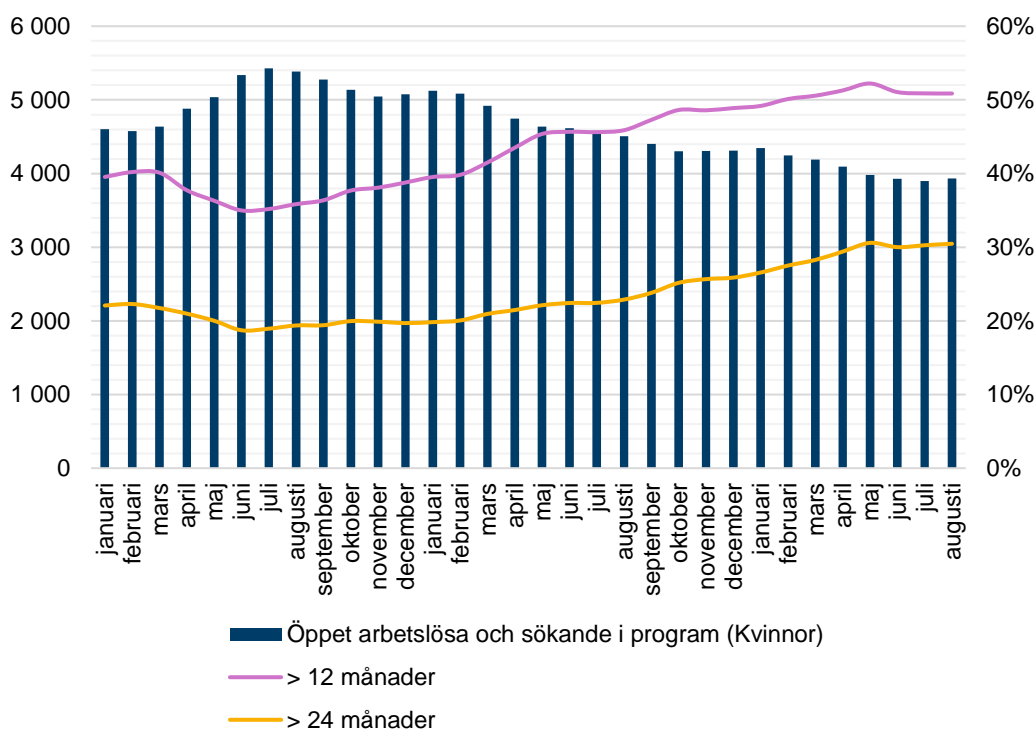
Figur 17: Andel arbetslösa kvinnor och män i Värmland och riket, över tid
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Det kan vara intressant att se hur arbetslösheten bland kvinnor och män rört sig under de senaste två åren, med tanke på coronapandemin och dess påverkan. Värmland (heldragen linje) jämförs här med riket (streckad linje). De blå linjerna är kvinnor och de gula är män.

Arbetslösheten bland kvinnor i Värmland har varit lägre än riksnittet hela nästan hela perioden januari 2020 till och med augusti 2022, medan männen legat högre eller tangerat riksnittet. Den högsta arbetslösheten bland kvinnorna i Värmland uppmättes i juli 2020 och har sedan gått stadigt nedåt, men planade ut och steg svagt under sommaren 2022.

Arbetslösheten bland männen i Värmland har i stort följt kvinnornas, men har legat högre under hela perioden och haft större svängningar. I januari och februari 2021 var arbetslösheten som högst bland männen och har sjunkit under resterande period med enstaka toppar. Under sommaren 2022 har arbetslösheten bland männen i Värmland legat på en stadig låg nivå.

Bland både kvinnor och män på riks- och länsnivå var arbetslösheten lägre i augusti 2022 än i januari 2020. På riksnivå var arbetslösheten 0,4 procentenheter lägre bland kvinnorna och 1,2 procentenheter lägre än männen. Bland kvinnor i Värmland var arbetslösheten 0,9 procentenheter lägre och bland männen 1,7 procentenheter lägre.

Figur 18: Långtidsarbetslösa KVINNOR i Värmland, januari 2020 – augusti 2022
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Coronapandemin har i flera avseenden inneburit ytterligare utmaningar för de som redan innan pandemin stod långt ifrån arbetsmarknaden. Totalt sett har antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i tolv månader eller mer ökat med 13 procent mellan januari 2020 och augusti 2022. Antalet som varit utan arbete 24 månader eller mer har ökat med 33 procent under samma period. Men för att visa hur olika det ser ut mellan könen visar vi kvinnor och män separat.

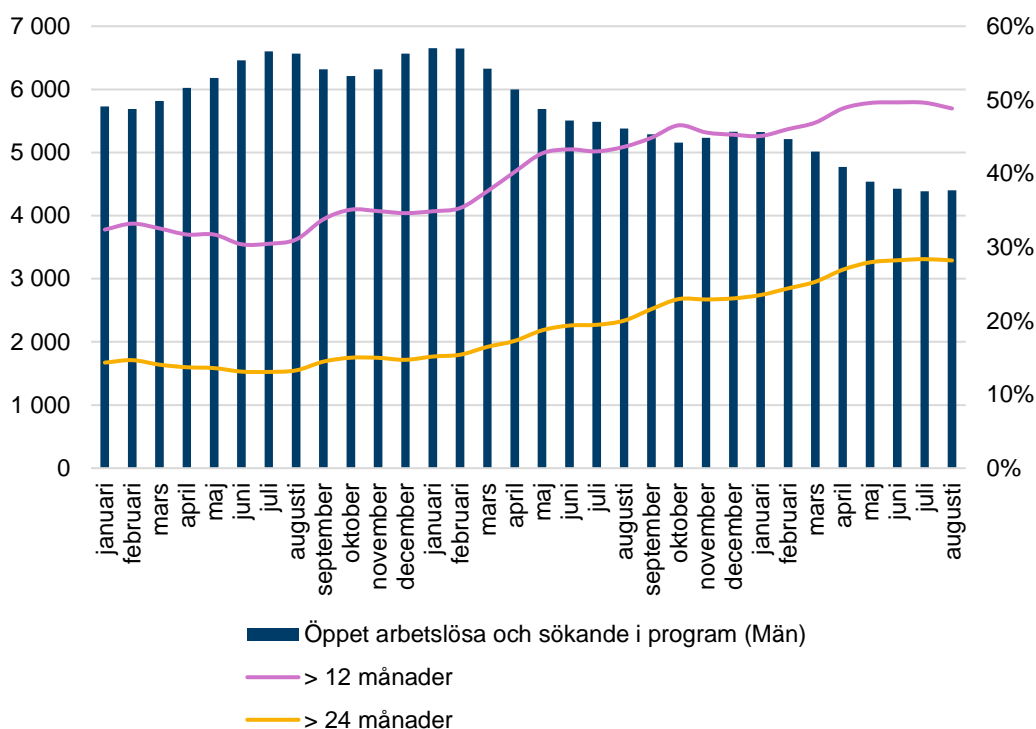
Den totala arbetslösheten i antal personer visualiseras av staplarna och läses av mot den vänstra axeln. Linjerna visar den procentuella andelen som varit arbetslösa i mer än 12 eller 24 månader och läses av mot den högra axeln.

Av samtliga 4 601 kvinnor som var folkbokförda i Värmland och inskrivna som arbetslösa i januari 2020 var det 1 819 kvinnor (40 %) som varit utan arbete i minst 12 månader och 1 016 kvinnor (22 %) som varit utan arbete i 24 månader eller längre. I augusti 2022 var det totalt 3 932 kvinnor som var inskrivna som arbetslösa i länet, och av dessa hade 2 000 kvinnor (51 %) varit utan arbete i minst 12 månader och 1 198 kvinnor (30 %) hade varit utan arbete i minst 24 månader.

Den månad då flest kvinnor var arbetslösa under perioden var juli 2020, då 5 429 kvinnor folkbokförda i Värmland var arbetslösa. I januari 2022 var det flest värmländska kvinnor som hade varit arbetslösa i 12 månader eller mer, 2 137 kvinnor. Den månad då flest varit utan arbete i 24 månader eller mer var i maj 2022, 1 217 kvinnor.

Från januari 2020 till högsta punkten i juli 2020 ökade antalet arbetslösa i länet med 18 procent. Sett över hela perioden har dock antalet inskrivna arbetslösa kvinnor sjunkit från 4 601 till 3 932 kvinnor, en minskning med 15 procent.

Långtidsarbetslösheten har dock fortsatt uppåt. Antalet kvinnor som varit utan arbete i minst 12 månader har ökat från 1 819 kvinnor i januari 2020 till 2 000 kvinnor i augusti 2022, en ökning med tio procent. Antalet kvinnor som varit utan arbete i minst 24 månader har under samma period ökat från 1 016 till 1 198, en ökning med 18 procent.

Figur 19: Långtidsarbetslösa MÄN i Värmland, januari 2020 – augusti 2022
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Bland männen i Värmland har långtidsarbetslösheten ökat mer än bland kvinnorna.

Av samtliga 5 731 män som var folkbokförda i Värmland och inskrivna som arbetslösa i januari 2020 var det 1 856 män (32 %) som varit utan arbete i minst 12 månader och 821 män (14 %) som varit utan arbete i 24 månader eller längre. I augusti 2022 var det totalt 4 401 män som var inskrivna som arbetslösa i Värmland, och av dessa hade 2 149 män (49 %) varit utan arbete i minst 12 månader och 1 241 personer (28 %) hade varit utan arbete i minst 24 månader.

Den månad då flest män var inskrivna som arbetslösa under perioden var januari 2021, då 6 652 män folkbokförda i Värmland var arbetslösa. I maj 2021 var det flest män som hade varit arbetslösa i 12 månader eller mer, 2 432 män. Flest män som varit utan arbete i 24 månader eller mer var det i april 2022, 1 285 män.

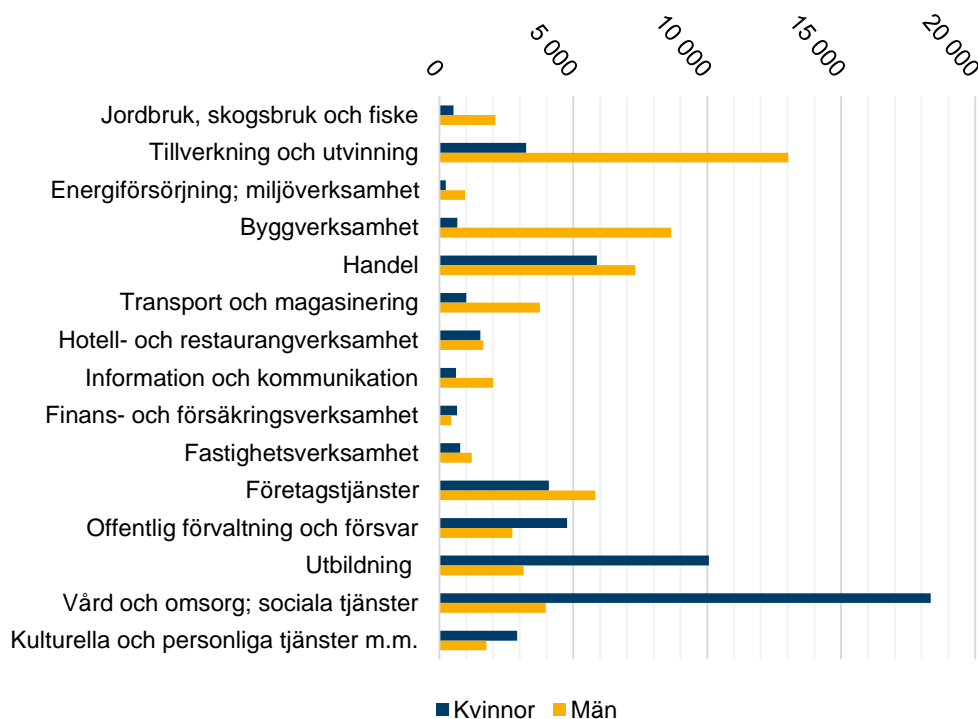
Från januari 2020 till högsta punkten i januari 2021 ökade antalet arbetslösa män i länet med 16 procent. Sett över hela perioden har dock antalet arbetslösa män i Värmland sjunkit från 5 731 till 4 401 män, en minskning med 23 procent.

Men även bland männen har långtidsarbetslösheten fortsatt uppåt i en högre takt. Antalet män som varit utan arbete i minst 12 månader har ökat från 1 856 män i januari 2020 till 2 149 män i augusti 2022, en ökning med 16 procent. Antalet män som varit utan arbete i minst 24 månader har under samma period ökat från 821 till 1 241, en ökning med 51 procent.

Medan antalet kvinnor som varit utan arbete i minst 12 månader ökat med tio procent ökade alltså antalet män med 16 procent mellan januari 2020 och augusti 2022. Ser vi på antalet kvinnor och män som varit utan arbete i 24 månader eller mer är skillnaden ännu mer slående, där det var en ökning med 18 procent av antalet kvinnor och en ökning med 51 procent av antalet män.

Köns- och åldersfördelning per bransch

Värmland har en mycket könssegregerad arbetsmarknad, vilket blir tydligt när vi tittar på inom vilka branscher kvinnor respektive män arbetar.

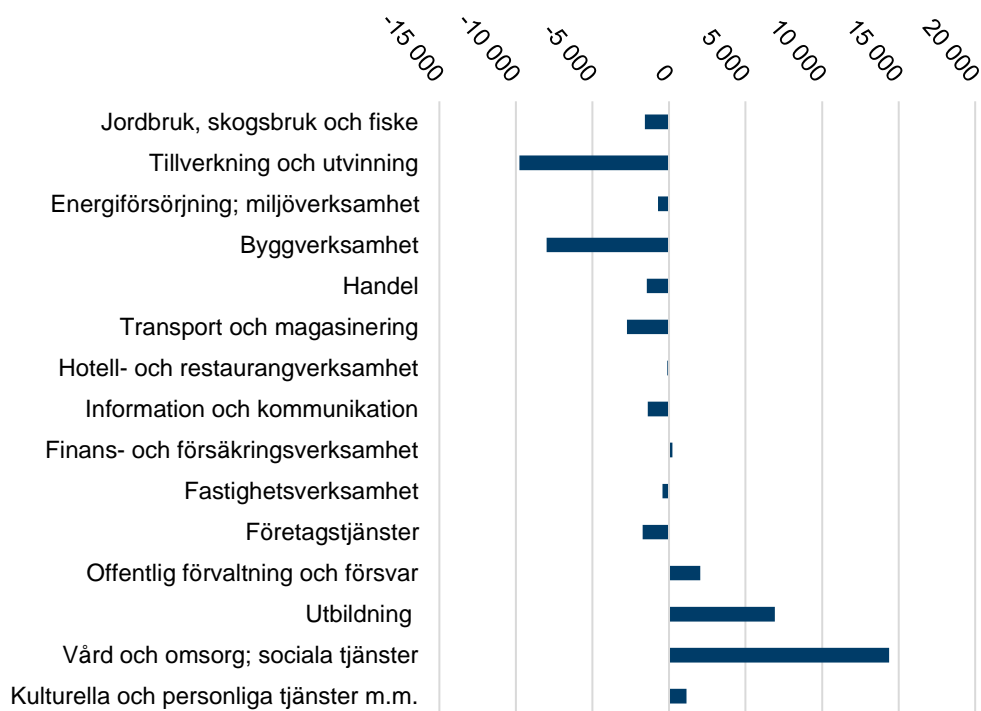
Figur 20: Förvärvarbetande kvinnor och män 20-64 år med arbetsplats i länet efter näringsgren, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) var det 56 374 kvinnor och 59 184 män mellan 20-64 år som förvärvsarbetade i Värmland 2020. Av dessa arbetade 1 071 kvinnor och 698 män inom en okänd verksamhet enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI) och är inte inkluderade i ovanstående diagram.

Det är tydligt att det största antalet kvinnor finns inom vård, omsorg och sociala tjänster samt inom utbildning. Drygt 50 procent av kvinnorna (28 401 kvinnor), arbetar inom dessa två näringsgrenar i Värmland. Bland männen är det istället tillverkning och utvinning, byggverksamhet samt handel som dominerar, och totalt 49 procent (28 988 män) av de förvärvsarbetande männen mellan 20-64 år finns i dessa tre näringsgrenar.

Den bransch där det minsta antalet kvinnor arbetar är energiförsörjning och miljöverksamhet, och branschen med det minsta antalet män anställda är finans- och försäkringsverksamhet.

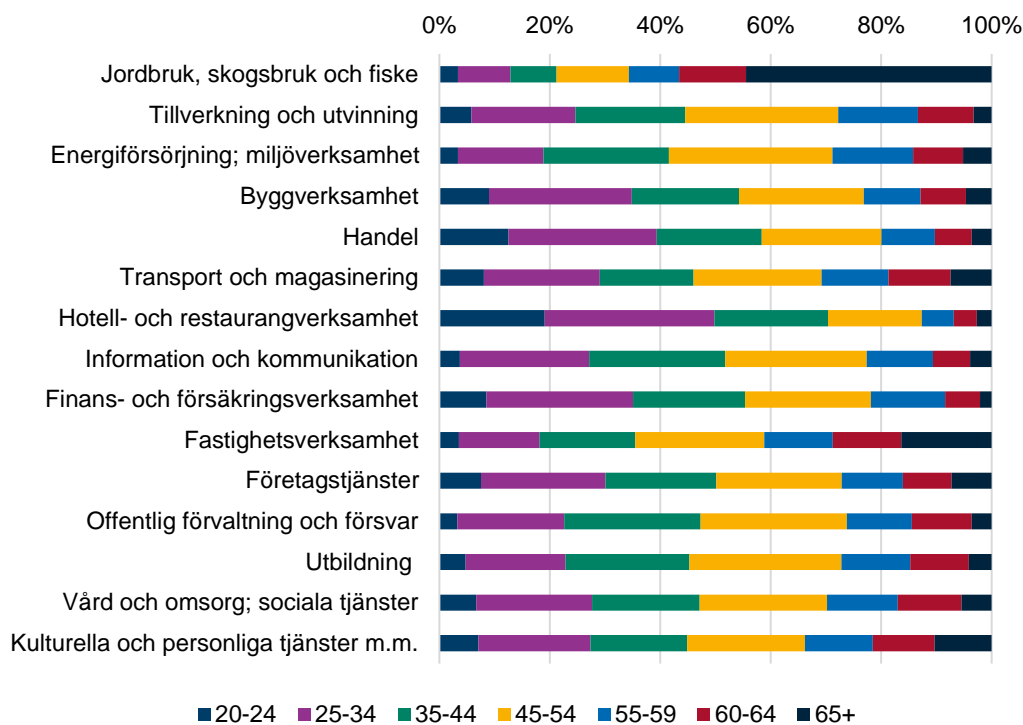
Figur 21: Underskott eller överskott av kvinnor 20-64 år med arbetsplats i länet efter näringsgren, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Diagrammet ovan visar branschernas under- eller överskott av kvinnor (antalet kvinnor anställda i branschen minus antalet män). De branscher som har ett stort underskott av kvinnor (mansdominerade) finns på den vänstra sidan om axeln, och de branscher som har ett stort överskott av kvinnor (kvinnodominerade) finns på den högra sidan.

Genom att enbart titta på underskott eller överskott av kvinnor⁴ blir det tydligt hur stor obalans det är i de mest mans- och kvinnodominerade branscherna. Ju längre stapeln är, desto större obalans. Att de branscher som har de största obalanserna också överlag är de branscher där de flesta förvärvsarbetande är anställda spår på den könsuppdelade arbetsmarknaden ytterligare.

⁴ Här har vi valt att titta på underskott och överskott av kvinnor, men man kan självklart välja att titta på underskott och överskott av män. Då hade istället mansdominerade branscher visats på höger sida axeln och kvinnodominerade på vänster sida, men den sneda fördelningen kvarstår och hade alltså enbart blivit spegelvänd.

Figur 22: Åldersfördelning bland de anställda i branscherna, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Genom att titta på åldersstrukturen i näringsgrenarna kan man skapa sig en ungefärlig uppfattning om kommande pensionsavgångar inom respektive bransch. Här har vi även inkluderat gruppen 65+ för att se hur många personer 65 år och äldre som fortfarande är förvärvsarbetande.

Jordbruk, skogsbruk och fiske har den största andelen äldre förvärvsarbetande, där 66 procent av de anställda är 55 år och äldre. Det var dessutom 44 procent av de förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk och fiske som redan 2020 var 65 år eller äldre. Här ingår även ett stort antal skogsägare som äger och förvaltar skog och inte i egentlig mening förvärvsarbetar, men inte desto mindre behöver en yngre generation i sinom tid ta över.

Hotell- och restaurangverksamhet är den näringsgren som har den största andelen unga anställda, där 87 procent är yngre än 55 år och hälften är under 35 år.

